

NTI gymnasiet Ellips AB
info@academedia.se

2023-03-21
Dnr 2022:581

Beslut

efter kvalitetsgranskning av Rektorns arbete för
rättvisande och likvärdiga betyg i gymnasie-
skolan NTI gymnasiet Johanneberg med hu-
vudman NTI gymnasiet Ellips AB

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av NTI gymnasiet Johanneberg avseende verksamhetens kvalitet inom Rektorns arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i gymnasieskolan. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska kvaliteten i rektorns styrning och ledning för att skapa långsiktiga förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning i ämnen med och utan nationella prov.

Granskningen avgränsas till rektorns arbete för en rättvisande och likvärdig betygssättning i relation till bland annat lärares arbete inom den aktuella gymnasieskolan. I denna granskning ingår inte att bedöma lärarnas arbete med att planera och genomföra undervisningen samt kontinuerligt bedöma elevers prestationer, så att de vid tidpunkten för betygssättningen har underlag för en allsidig bedömning och rättvisande betygssättning. Granskningen inriktas mot högskoleförberedande program med anledning av att betyg som urvalsinstrument för vidare utbildning står i fokus.

Granskningen omfattar 30 skolenheter. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala skolor. Skolinspektionen har genomfört intervjuer med skolenhetens rektor samt lärare. Intervjuerna genomfördes den 26 och 27 oktober av utredarna Karin Karlsson och Anna Ödman. Intervjuerna har sammanställts i ett protokoll som kommunicerats med huvudmannen. Protokoll, tillsammans med inkommen dokumentation, ligger till grund för detta beslut. De samlade iakttagelserna från alla skolenheter som ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras under våren 2023.

Fakta om verksamheten:

NTI gymnasiet Johanneberg är en skolenhet belägen i Göteborg. Huvudman för skolan är NTI gymnasiet Ellips AB. Skolan har cirka 490 elever. Denna granskning omfattar teknikprogrammet och estetiska programmet. Skolan har valts ut utifrån att den statistiskt visat ihållande avvikelser i betygssättning i förhållande till resultaten på de nationella proven mellan läsåren 2014/15 och 2018/19.

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 1. På varje område bedöms om skolan/verksamheten uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka

punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid NTI gymnasiet Johanneberg i följande utsträckning:

Rektorns förklaringar om vad som påverkar och orsakar de långvariga avvikelserna i betygen

Skolinspektionen bedömer att rektorn i *låg utsträckning* kan förklara vad som påverkar och orsakar de långvariga avvikelserna i betygen.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del.

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att identifiera, analysera och problematisera betygsavvikelser, både i kurser med och utan nationella prov för att säkerställa likvärdighet i bedömning och betygssättning.

Rektorns arbete med att se till att relevanta och väl förankrade insatser genomförs för att minska omotiverade avvikelser i betygen

Skolinspektionen bedömer att rektorn i *låg utsträckning* ser till att relevanta och väl förankrade insatser genomförs för att minska omotiverade avvikelser i betygen.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del.

- Rektorn behöver se till att genomföra kort- och långsiktiga insatser med tydlig koppling till skolans analys av avvikelser.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2023-10-02 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 2) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:581) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område

Rektorns förklaringar om vad som påverkar och orsakar de långvariga avvikelserna i betygen

I detta område granskas rektorns inblick i användningen av nationella prov och bedömningsstöd samt rektorns analys samt problematisering av betygsavvikelser.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn kan *i låg utsträckning* förklara vad som påverkar och orsakar de långvariga avvikelserna i betygen.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn har inblick i användningen av nationella prov och ger förutsättningar för att skapa samsyn kring hur lärarna särskilt beaktar de nationella proven men att samsynen i kollegiet på skolan saknas. Granskningen visar vidare att rektorn har viss insyn i användandet av bedömningsstöd. Granskningen visar även att rektorn identifierat vissa betygsavvikelser och har vissa förklaringar till avvikelserna mellan nationella prov och kursbetyg men att förklaringarna inte problematiseras och kritiskt granskas tillsammans med lärarna på ett systematiskt sätt.

Rektors organisation för möjliggörande av likvärdighetsdiskussioner

Granskningen visar att rektorn organiserat arbetet med likvärdighetsdiskussioner inom skolan men att det saknas möjligheter att diskutera likvärdighet och bedömning med andra skolor. Av intervju med rektorn framgår att rektorn har skapat struktur för arbetet med likvärdighet i bedömning och betygssättning genom att ge lärarna förutsättningar i form av ramar och tid. Likvärdighetsarbetet på skolan sker framför allt i ämneslagen och rektorn tar del av underlaget av diskussionerna och stämmer av med lärarna regelbundet. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att rektorn har implementerat sambedömning och att det finns en förväntan från rektorn, att lärarna också sambedömer och kalibrerar sin bedömning under läsåret och inte bara vid bedömning av de nationella proven. Däremot följer inte rektorn upp att arbetet sker. Rektorn berättar att skolan har ett årshjul där det framgår att arbetet med samplanering och sambedömning ska ingå. Vidare berättar rektorn att det också genomförs bedömningskonferenser på skolan och att det

finns ett pågående arbete kring kollegialt lärande där lärarna ska granska sin egen undervisning och gemensamt planera kurserna. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att det inte sker något utbyte med andra skolenheter vad gäller likvärdighetsarbete.

Rektorns inblick i användningen av nationella prov och bedömningsstöd

Granskningen visar att rektorn har inblick i användningen av nationella prov och ger förutsättningar för att skapa samsyn kring hur lärarna särskilt beaktar de nationella proven men att samsynen i kollegiet på skolan saknas. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att det är ämneslagen som är forum för diskussionen kring att särskilt beakta de nationella proven vid betygssättningen och att det är i ämneslagen som sambedömning och samplanering sker. Rektorn berättar att lärarna inte bedömer sina egna elever när det gäller de nationella proven och att sambedömning alltid sker. Lärare berättar i intervju att det finns en medvetenhet om skrivningen att särskilt beakta resultatet på de nationella proven vid betygssättning men att dialogen kring att särskilt beakta inte förs med rektorn samt att det saknas en samsyn på skolan av vad särskilt beakta innebär.

Granskningen visar att rektorn har viss insyn i användandet av bedömningsstöd. I intervjuer med rektorn och lärare framkommer att flera lärare som undervisar i ämnen utan nationella prov använder sig av de nationella bedömningsstöden i de ämnen det finns att tillgå. Lärare berättar att rektorn uppmuntrar dem att använda de nationella bedömningsstöden som finns. Rektorn säger att bedömningsstöden framför allt används i moderna språk, kemi och fysik. Vidare uppger rektorn att hen inte har sett ett behov av att följa upp att bedömningsstöden används.

Rektorns analys av betygsavvikelser över tid

Granskningen visar att rektorn identifierat vissa betygsavvikelser. Av intervju med rektorn framgår att hen identifierat att det finns betygsavvikelser mellan nationella prov och kursbetyg och att det finns skillnader i lärarnas betygssättning. Även om det sker samverkan med huvudmannen kring uppföljning och analys och rektorn tar del av sammanställningen av nationella prov och kursbetyg har det inte gjorts någon utförlig analys av betygsavvikelser. Lärare säger i intervju att det finns goda förutsättningar för att följa upp resultat generellt och att de är bra på det, men att det inte efterfrågas en uppföljning av avvikelser i det systematiska kvalitetsarbetet. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att rektorn tar reda på avvikelserna mellan nationella prov och kursbetyg genom att följa upp betygssättningen och ta del av lärarnas skriftliga dokumentation i den digitala lärplattformen. Rektorn berättar att det saknas en rutin eller en struktur för när en lärare avviker från provbetyget på nationella prov och kursbetyget men rektorn har genomfört individuella samtal med lärarna i de fall hen uppmärksammat avvikelser. Rektorn berättar att

hen har tittat på avvikelser i ämnen och kurser med nationella prov men inte avvikelser i betygssättningen i kurser utan nationella prov. De avvikelser som rektorn lyfter fram på skolenhetsnivå handlar framför allt om avvikelser i det nationella provbetyget i ämnet matematik jämfört med kursbetyget i en av matematikkurserna på ett specifikt program. Rektorn har även funnit betygsavvikelser över tid i vissa kurser i svenska och engelska. Lärare säger att det tidigare fanns ett dokument som den förra huvudmannen initierat och som specifikt handlade om avvikelser, både i ämnen med och utan nationella prov, men att dialogen inte förs på skolan för närvarande. Enligt lärare efterfrågar rektorn inte heller någon motivering till avvikelser. Det finns dock en medvetenhet hos rektorn att diskussioner kring avvikelser pågår men att det saknas en systematik kring dialogen vad gäller motiveringar av avvikelser.

Rektorns problematisering av ihållande avvikelser

Granskningen visar att rektorn har vissa förklaringar till avvikelserna mellan nationella prov och kursbetyg men att förklaringarna inte problematiseras och kritiskt granskas tillsammans med lärarna på ett systematiskt sätt. Nationell statistik visar att skolan över tid har haft avvikelser mellan nationella provbetyg och kursbetyg i främst matematik och svenska. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att avvikelser mellan provbetyg på nationella proven och kursbetyg förklaras med de nationella provens innehåll och utformning samt elevernas förmåga att hantera själva provsituationen. Rektorn berättar att en förklaring till avvikelserna är att de nationella proven inte täcker alla delar av kursen. Betygsavvikelserna i ämnet matematik handlar om att eleverna får betyget F på det nationella provet men betyget E i kursbetyget och enligt rektorn har lärare ett annat bedömningsunderlag som ligger till grund för betyget E i kursen. Rektorn berättar vidare att betygsavvikelserna i svenska och engelska handlar om att det nationella provet är för snävt i förhållande till ämnesplanen och att det ryms fler förmågor i ämnesplanen. Rektorn säger att det också har handlat om att lärare har satt markant högre betyg i vissa kurser i ämnena svenska och engelska. Även om rektorn ger ett antal förklaringar till betygsavvikelser och förlitar sig på att lärarnas motiveringar stämmer har rektorn inte problematiserat förklaringarna för att ta reda på om att förklaringarna är rimliga och motiverade.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att identifiera, analysera och problematisera betygsavvikelser, både i kurser med och utan nationella prov för att säkerställa likvärdighet i bedömning och betygssättning.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn har inblick i användandet av nationella prov och har viss insyn i användandet av bedömningsstöd. Rektorn för inte en dialog med lärarna hur de ska förhålla sig till, och särskilt beakta, de nationella provresultaten vid betygssättningen. Rektorn har undersökt och identifierat vissa betygsavvikelser i kurser med nationella prov. Rektorns analys av betygsavvikelsena är dock begränsad och förklaringarna som framkommer kan problematiseras ytterligare och i högre grad kopplas ihop med exempelvis lärarnas kompetens eller skolans organisation. Det medför att rektorn inte fullt ut tar reda på om avvikelserna är motiverade eller inte. För att rektorn ska kunna sätta in relevanta insatser utifrån betygsavvikelsena behöver rektorn i sin analys kritiskt granska förklaringarna och sätta dess i relation till de förutsättningar som ges.

Av 3 kap. 14 § skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Enligt 15 kap. 25 a § skollagen ska, vid betygssättning i en kurs som det ges ett nationellt prov, elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultatet på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl.

Enligt 4 kap. 4 § skollagen ska planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen genomföras på skolenhetsnivå under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs. Av läroplanen framgår vidare att det är rektorn som ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen.¹

Enligt Skolverkets allmänna råd betyg och prövning behöver rektorn kunna analysera om det finns avvikelser mellan exempelvis betyg och nationella provbetyg i olika undervisningsgrupper. Det kan även handla om att undersöka skillnader till exempel utifrån kön eller socioekonomiska faktorer. Rektorn kan också analysera betygsfördelningen mellan olika elevgrupper i ämnen där det inte finns nationella prov. Om avvikelser eller skillnader förekommer behöver rektorn undersöka om dessa är motiverade eller inte. Rektorn behöver vara särskilt uppmärksam på återkommande mönster.²

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn utvecklar arbetet med att identifiera betygsavvikelser och fördjupar analysen av konstaterade betygsavvikelser. Rektorn behöver tillsammans med lärarna problematisera och kritiskt granska de förklaringar som lärarna anger. Förklaringarna behöver kopplas ihop med lärarnas kompetens, lärarnas förutsättningar eller kopplas till andra delar av skolans organisation och utmaningar.

¹ Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplanen för gymnasieskolan (Lgy 11), 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar

² Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2022:417) *Betyg och prövning*, s. 48.

Rektorns arbete med att se till att relevanta och väl förankrade insatser genomförs för att minska omotiverade avvikelser i betygen

I detta område granskas rektorns arbete med att initiera relevanta och långsiktiga insatser samt rektorns ansvar för att insatserna är väl förankrade i organisationen.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn ser *i låg utsträckning* till att relevanta och väl förankrade insatser genomförs för att minska omotiverade avvikelser i betygen.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn har initierat vissa generella insatser kring betyg och bedömning men att dessa inte avser att utjämna skillnader i betygssättningen. Därmed har det inom ramen för denna granskning inte varit möjligt att bedöma med vilken kvalitet rektorn tar ansvar för att sådana insatser är väl förankrade i organisationen.

Initiera relevanta och långsiktiga åtgärder

Granskningen visar att rektorn har initierat vissa generella insatser kring betyg och bedömning men att dessa insatser inte avser att utjämna betygsavvikelser. I intervju med rektorn, lärare och av inkommen dokumentation framkommer att det finns några insatser på skolan som delvis syftar till att öka likvärdigheten i bedömning. Exempel på insats är att huvudmannen genomfört en kompetensutvecklingsinsats kopplat till betyg och bedömning. Rektorn berättar i intervju att hen har skapat struktur genom att ge lärarna förutsättningar i form av ramar och tid som stödjande insatser för likvärdighet i bedömning och betygssättning. Dessa insatser har dock inte gett avsedd effekt och rektorn berättar att insatserna inte heller har utjämnat skillnaderna i de konstaterade avvikelserna i svenska och engelska.

Av samtliga intervjuer framgår dock att insatserna är generella inom området betyg och bedömning och har inte kopplats till de avvikelser som framgått eller de behov som har identifierats. I och med att dessa insatser inte är kopplade till betygsavvikelser går det inte att bedöma om rektorn tar ansvar för att sådana insatser är väl förankrade i organisationen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att genomföra kort- och långsiktiga insatser med tydlig koppling till skolans analys av avvikelser.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn initierat få insatser kopplade till betyg och bedömning samt att de är generella och syftar inte till att utjämna betygsavvikelser. För att främja rättvisande och likvärdiga betyg behöver rektorn se till att insatser genomförs utifrån de konstaterade avvikelserna.

Av 4 kap. 4 § skollagen framgår att planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen ska genomföras på skolenhetsnivå under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs. Enligt 4 kap. 5 § skollagen ska inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Av läroplanen framgår vidare att det är rektorn som ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen.³

Enligt Skolverkets allmänna råd betyg och provning bör rektorn tillsammans med lärarna följa upp betyg inom skolenheten så att det vid behov blir möjligt att sätta in insatser som skapar förutsättningar för mer rättvisande och likvärdiga betyg. Utifrån vad uppföljningen av betygen och betygssättningen visar kan rektorn behöva sätta in olika insatser. Det kan handla om att se över hur arbetet med betygssättning är organiserat eller att vid behov säkerställa att lärare får kompetensutveckling så att betygen sätts i enlighet med författningarna. Det kan även handla om att säkerställa att lärare har fått möjlighet att samråda med andra lärare vid tveksamheter om hur en elevs resultat på ett nationellt prov särskilt har beaktats vid betygssättningen.⁴

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn utifrån en mer fördjupad analys ser till att relevanta insatser genomförs i syfte att minska de konstaterade betygsavvikelserna över tid. Insatserna behöver koordineras med huvudmannens eventuella insatser. För att insatserna ska få avsedd effekt behöver rektorn skapa delaktighet och samsyn hos alla lärare och se till att insatser får genomslag i deras arbete. Rektorn behöver också formulera tydliga mål och förväntade effekter för de insatser som beslutats och sedan kontinuerligt följa upp dem.

³ Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy 11), 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 rektorns ansvar

⁴ Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2022:417) *Betyg och provning*, s. 48.

På Skolinspektionens vägnar:

X Ingrid Jacobsson

Ingrid Jacobsson

Beslutsfattare

Signerat av: Ingrid Jacobsson

X Anna Ödman

Anna Ödman

Föredragande

Signerat av: Anna Ödman

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Karin Karlsson och Jenny Fahlman deltagit.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
[Rektorns arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i gymnasieskolan \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/Rektorns_arbete_för_rättvisande_och_likvärdiga_betyg_i_gymnasieskolan)

Bilaga 1: Författningsstöd

Enligt skollagen **3 kap. 14 § skollagen** ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Enligt förarbetena till skollagen (**prop. 2009/10:165 s 229**) innebär detta ansvar att se till att skolans eller verksamhetens lärare dels är väl förtrogna med det regelverk som gäller, dels i övrigt får det stöd de behöver för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.

Enligt **4 kap. 3 § skollagen** ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.

Av **4 kap. 4 § skollagen** framgår att sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

Enligt **4 kap. 5 § skollagen** ska inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Av **15 kap. 25 a § skollagen** framgår att vid betygssättning i en kurs som det ges ett nationellt prov ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl.

Lärare ska enligt gymnasieskolans läroplan (**Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper**) samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen.

Rektorn ansvarar enligt läroplanen (**Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar**) för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen.

Skolverkets Allmänna råd betyg och prövning (**SKOLFS 2022:417**) (obs ny, gäller från 1/7 2022 och ersätter det allmänna rådet om betyg och betygssättning)

Skolverkets Allmänna råd systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet (**SKOLFS 2012:98**)